

Гуляєва Людмила,

кандидатка економічних наук, доцентка,

доцентка кафедри фінансів,

Академія праці, соціальних відносин і туризму, Україна

Gladysz Mariya,

PhD, Zaporizhzhia National University, Ukraine,

Non-Governmental Organization Czech-Ukrainian Scientific Society, Czech Republic

Isayeva Nataliya,

PhD, Charles University, Non-Governmental Organization Czech-Ukrainian Scientific

Society, Czech Republic

ЗЕЛЕНІ СЕКТОРИ РИНКУ ПРАЦІ ЯК НАПРЯМ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК-ВИМУШЕНИХ МІГРАНТОК У ЧЕХІЇ

Європейський зелений перехід змінює структуру попиту на робочу силу, посилюючи потребу в компетентностях, пов'язаних з енергоефективністю, відновлюваною енергетикою, екологічними технологіями, цифровізацією виробництва та сталою інфраструктурою. Для Чеської Республіки ця проблематика має прикладне значення, оскільки країна одночасно проходить процес зеленої трансформації, зберігає потужну промислову базу та залишається важливою країною прийому українських вимушених мігрантів. За актуальним економічним прогнозом Європейської Комісії, реальне зростання валового внутрішнього продукту Чеської Республіки становило 2,6% у 2025 р., у 2026 р. прогнозується його уповільнення до 1,8%, а у 2027 р. - прискорення до 2,4% [3]. Отже, інтеграція українських жінок-вимушених мігранток у ринок праці Чехії відбувається в умовах структурної перебудови економіки, енергетичних ризиків і зростання вимог до навичок.

Міграційний контекст підтверджує актуальність теми. За даними International Organization for Migration, станом на 31 грудня 2023 р. у Чеській Республіці було зареєстровано 375 021 мігранти з України, які подалися на тимчасовий захист [4]. Дані Чеського національного банку за березень 2022 р. показували, що служби зайнятості зареєстрували близько 240 тис. українців, 43% з яких становили жінки; водночас у новій хвилі міграції з України переважали жінки - 66% [1].

Для українських жінок-вимушених мігранток зелені сектори ринку праці можуть бути сферою працевлаштування та водночас каналом професійного відновлення. Для Чеської Республіки релевантними в контексті переходу до сталої економіки є екологічні технології, електроніка та електротехніка, машинобудування, будівництво, інформаційно-комунікаційні технології, промисловий дизайн, а також сектори, де можливі адміністративні, сервісні, технічні та проєктні ролі [5]. EURES прямо відносить до очікувано зростаючих секторів Чехії технології та ІТ-послуги, відновлювану енергетику, високотехнологічне виробництво і машинобудування; водночас серед ключових

напрямів зеленого переходу названо декарбонізацію, інвестиції у відновлювану енергетику, енергоефективність будівель і промисловості, сталий транспорт та інвестиції плану відновлення [2]. Саме тому професійна інтеграція жінок у ці напрями має розглядатися через призму навичок, перекваліфікації, визнання попереднього досвіду та доступу до якісної зайнятості (табл.1).

Таблиця 1

Зелені та орієнтовані на талий розвиток сектори ринку праці Чехії: можливості для професійної інтеграції українських жінок-вимушених мігранток

Сектор / напрям	Можливості для жінок	Ризики та умови інтеграції
Екологічні технології та відновлювана енергетика	Технічні, адміністративні, проєктні, комунікаційні та сервісні ролі у компаніях і проєктах зеленої модернізації.	Потреба у спеціальній термінології, додатковому навчанні, підтвердженні кваліфікацій і знанні чеської мови.
Електроніка, електротехніка, машинобудування	Можливості для жінок з інженерним, виробничим, управлінським, ІТ- або аналітичним досвідом.	Ризик роботи нижче кваліфікації; необхідні технічна лексика, адаптація навичок і доступ до роботодавців.
Будівництво та енергоефективність	Не лише фізична праця, а й фінанси, адміністрування, управління проєктами, дизайн, технічна документація, клієнтський супровід.	Галузь часто сприймається як «чоловіча»; потрібна цільова профорієнтація й короткі програми перекваліфікації.
ІКТ і цифровізація сталої економіки	Аналітика даних, кібербезпека, цифрові сервіси, підтримка зелених проєктів, онлайн-платформи, дистанційна зайнятість.	Потрібні цифрові навички, портфоліо, чеська або англійська мова, подолання гендерних стереотипів у технологічних професіях.

Джерело: узагальнено авторами на основі [2; 5].

Наявність секторів з потенціалом зростання ще не гарантує інтеграції українських жінок у якісну зайнятість. На інтеграцію впливають стать, вік, стан здоров'я, сімейний стан, знання чеської мови, тривалість перебування, наявність соціальних мереж, рівень освіти та попередній професійний досвід [5]. Це означає, що політика професійної адаптації має починатися з оцінки людського капіталу жінок, їхніх освітніх траєкторій, доглядових обов'язків і реальних умов доступу до навчання.

Особливо важливим є ризик декваліфікації. Якщо жінка з вищою освітою, управлінським, технічним, освітнім або адміністративним досвідом може отримати робоче місце лише на низькокваліфікованих фізично важких роботах, приймаючи економіка отримує короткострокове закриття вакансій, але втрачає можливість ефективно використати наявний людський капітал.

Отже, зелені сектори ринку праці Чеської Республіки можуть стати важливим напрямом професійної інтеграції українських жінок-вимушених мігранток. Найбільший потенціал мають не лише вузько екологічні професії, а й суміжні ролі

в ІКТ, електротехніці, машинобудуванні, будівництві, енергоефективності, проєктному адмініструванні та сталому дизайні. Водночас для реалізації цього потенціалу потрібні цільові освітні рішення, перевірені джерела інформації про ринок праці, підтримка визнання кваліфікацій і недопущення професійної декваліфікації жінок. Практичний висновок полягає в необхідності переходу від загальної інтеграційної підтримки до моделі професійної адаптації до ринку праці сталої економіки. Така модель має поєднувати аналіз секторів зеленого переходу, індивідуальну діагностику навичок, короткі програми перекваліфікації, мовну підтримку, консультації щодо працевлаштування та партнерство з роботодавцями.

Публікацію підготовлено в межах реалізації проєкту «WINGS. Women's Initiative for New Growth and Skills – Empowering Migrant Careers» (Project Number: 2024-1-DE02-KA220-ADU-000247718), що фінансується Європейським Союзом у рамках програми Erasmus+.

Список використаних джерел:

1. Czech National Bank. Ukrainian nationals on the Czech labour market. URL: <https://www.cnb.cz/en/monetary-policy/monetary-policy-reports/boxes-and-articles/Ukrainian-nationals-on-the-Czech-labour-market/> (дата звернення: 18.06.2026).
2. EURES. Labour Market Information: Czechia. European Employment Services. URL: https://eures.europa.eu/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-czechia_en (дата звернення: 18.06.2026).
3. European Commission. Economic forecast for Czechia. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-member-states/country-pages-including-country-reports/czechia/economic-forecast-czechia_en (дата звернення: 18.06.2026).
4. International Organization for Migration. Czechia - Socio-economic Situation of Refugees from Ukraine - Annual Report (2023). URL: <https://dtm.iom.int/reports/czechia-socio-economic-situation-refugees-ukraine-annual-report-2023> (дата звернення: 18.06.2026).
5. Rivera L. Rise Up: стратегії розвитку кар'єри для жінок-мігранток для дорослих жінок - вимушених мігранток з України. Чеська Республіка. Consortium WINGS, 2025. 44 с.